

EUROOPA POOLAASTA TEMAATILINE TEABELEHT

KOLMANDA TASEME HARIDUSE OMANDAMINE

1. SISSEJUHATUS

On oluline suurendada kolmanda taseme (kõrg-)haridust omandavate isikute arvu ning parandada selle hariduse kvaliteeti, et soodustada jätkusuutlikku ja kaasavat majanduskasvu. **Kõrgem kolmanda taseme hariduse omandamise määr kombineerituna parema kvaliteedi ja suurema vajadustele vastavusega aitab vähendada oskuste puudujääki** teadmismahukates majandussektorites. See omakorda edendab tootlikkuse kasvu, innovatsiooni ja konkurentsivõimet. Võttes arvesse tehnoloogia kiiret arengut ja üleilmse konkurentsi intensiivsust, mille tõttu vajavad tööturud üha rohkemate oskustega inimesi, võib kõrge kolmanda taseme hariduse omandamise määr aidata säilitada arukat ja jätkusuutlikku majanduskasvu. Püsiv ebavõrdsus ja geograafilised erinevused kõrghariduse omandamisel seevastu suurendavad üldist ebavõrdsust ELi piirkondade vahel ja põhjustavad ebahõltsust majanduskasvu¹.

Strateegia „Euroopa 2020“ üks **peamine eesmärk on tõsta ELis kolmanda taseme haridust omandavate 30–34-aastaste arvu vähemalt 40 % peale**. Liikmesriigid on seadnud ka riiklikud eesmärgid, mis on kohati ambitsioonikamad (joonis 1). Nende eesmärkide saavutamisel tehtud edusammud on olnud juba rohkem kui

kümne aasta jooksul stabiilsed, isegi majanduskriisi ajal.

Euroopa Komisjon esitas 2017. aasta mais **ELi uue kõrghariduse tegevuskava**². Käesolevas teatises keskendutakse kõrgharidusele juurdepääsu ja kõrgharidussüsteemis osalemise suurendamisele ning väljalangemise määra vähendamisele. Selleks on vaja pakkuda haridusalaste võimaluste ja õpitulemuste kohta läbipaistvamat teavet, anda kohandatud juhiseid ning pakkuda rahalist toetust väikese sissetulekuga peredest pärit üliõpilastele.

Paralleelse **hariduse omandanute edasise tegevuse jälgimise** algatuse eesmärk on muuta hariduse omandanute edasise tööalase ja sotsiaalse tegevuse kohta olemasolevad üksikasjalikud võrreldavad andmed kättesaadavamaks. Selle eesmärk on aidata noortel inimestel teha teadlikke valikuid ning ülikoolidel parandada oma kursuste ülesehitust.

Käesoleval teabelehel keskendutakse kõrgharidusele. Teemaatilisel teabelehel „Oskused tööturu jaoks“ antakse ülevaade hariduse omandanute tööalasest konkurentsivõimest oskuste nõudluse ja pakkumise laiema analüüsi raames.

2. POLIITILISED VÄLJAKUTSED: ÜLEVAADE TULEMUSLIKKUSEST ELI LIIKMESRIIKIDES

2016. aastal oli keskmine **kolmanda taseme hariduse omandamise määr**

¹ Vt „Hariduse ja koolituse valdkonna 2015. aasta ülevaade“ ja “Mind the gap – education inequality across EU regions”, 2012.

² COM(2017)247 final.

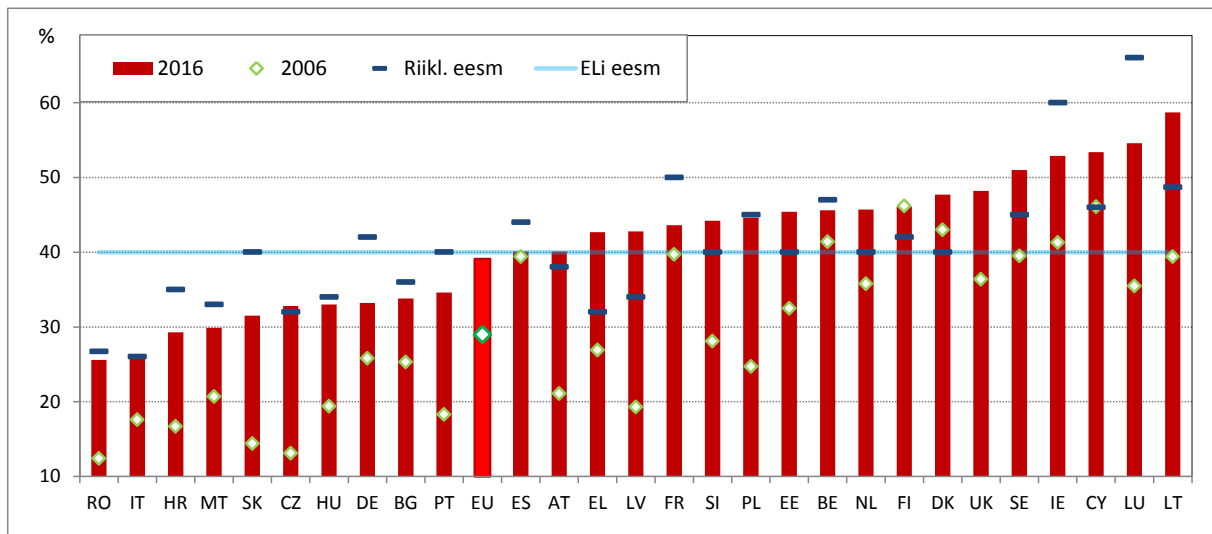
ELis 39,1 %. See oli peaaegu pool punkti kõrgem kui eelnenud aastal ja kümne punkti võrra kõrgem 2006. aasta määrast (joonis 1). 18 liikmesriiki saavutasid strateegia „Euroopa 2020“ eesmärgi, milleks on 40 % või rohkem. 14 liikmesriiki saavutasid lisaks oma kolmanda taseme hariduse omandamise riikliku eesmärgi: Taani, Saksamaa³, Eesti, Kreeka, Itaalia, Küpros, Läti, Leedu, Ungari, Madalmaad, Austria, Sloveenia, Soome ja Rootsi.

Vaatamata suurtele edusammudele kõnealuse eesmärgi saavutamiseks **erineb kolmanda taseme hariduse omandamise määr endiselt oluliselt sugude ja sünnikohtade kaupa.** Noored naised omandavad enamikus liikmesriikides suurema tõenäosusega kolmanda taseme hariduse: nende kolmanda taseme hariduse omandamise keskmine määr on peaaegu kümne protsendipunkti võrra kõrgem kui meeste oma. Kohalikel on üldjoontes kõrgem kolmanda taseme hariduse omandamise määr kui välismaal sündinud isikutel, kuigi mõnes liikmesriigis on olukord vastupidine (joonis 2). Iirimaal ja Ühendkuningriigis on väljaspool ELi sündinud isikute hulgas kõnealune määr eriti kõrge; Kreekas, Hispaanias, Itaalias, Küprosel ja Sloveenias seevastu on välismaal sündinute hulgas see võrdlemisi madal.

---

³ Saksamaa riiklik eesmärk (42 %) sisaldab kutsekeskharidust või kutseõpet keskhariduse baasil (ISCED 4. tase).

Joonis 1 – Kolmanda taseme hariduse omandamine (30–34-aastased)

Allikas: Eurostat (LFS, tabel edat_lfse_03). Märkus: näitaja hõlmab 30–34-aastaseid, kes on edukalt lõpetanud ISCEDi taseme 5–8. Saksamaa riiklik eesmärk sisaldab kutsekeskharidust või kutseõpet keskhariduse baasil (ISCED 4. tase). Luksemburgi tulemuslikkus ja riiklik eesmärk kajastavad suuremal määral riigis elavaid ja töötavaid kõrgharidusega sisseandajaid kui riigi haridus- ja koolitussüsteemi tulemusi. Prantsusmaal osutab riiklik eesmärk ehk 50 % vanuserühmale 17–33. Soome riiklik eesmärk on määratletud kitsamalt kui ELi peamine eesmärk ja see ei hõlma tehnoloogiainstituute. Lisateavet riiklike eesmärkide ja nende määratluste kohta vt http://ec.europa.eu/eurostat/documents/4411192/4411431/Europe_2020_Targets.pdf.

Lisaks eespool nimetatud väljakutsetele tuleb arvesse võtta veel nelja olulist poliitikamõõdet.

osakaalu tõttu kõrgharidussüsteemide

väheneb tõhusus.

1. Geograafiline ja sotsiaalne ebavõrdsus. Üks ülesanne on vältida ebavõrdsuse kordumist igas järgnevas põlvkonnas ning selleks tuleb igasuguse sotsiaal-majandusliku taustaga õpilastele tagada juurdepääs kõrgharidusele. Ebasoodsatest oludest pärit üliõpilased on kolmanda taseme hariduses endiselt alaesindatud ja nende hulgas on kõrgkoolist väljalangenute määr suurem.

Teine, sageli esimesega seotud probleem on püsivalt suured geograafilised erinevused kõrghariduse omandamises⁴ nii liikmesriikide vahel kui ka nende sees. Need võivad suurendada sissetulekute ebavõrdsust piirkondlikul tasandil, põhjustada ajude äravoolu ja tõkestada piirkondade majanduskasvu.

2. Madal lõpetanute määr viitab tõhususe ja/või võrdsusega seotud probleemidele kolmanda taseme hariduse süsteemides. Pikkade õpiaegade ja mittelõpetanute suure

⁴ Vt "Mind the Gap — education inequality across EU regions", 2012.

Et muuta kõrgharidusse tehtavad avaliku sektori investeeringud tõhusamaks, võivad olla vajalikud erilised jõupingutused koolist väljalangenute kõrge osakaalu vähendamiseks. ELi kõrgeimad koolist väljalangenute osakaalud on Belgias, Kreekas, Prantsusmaal, Itaalias, Ungaris, Madalmaades, Austrias, Poolas, Rumeenias, Rootsis⁵ ja Sloveenias. Lisaks iseloomustab lõpetanute määra jätkuvalt ebavõrdsus: halvema sotsiaal-majandusliku taustaga üliõpilased jäätavad kõigist üliõpilastest kõige suurema tõenäosusega kolmanda taseme hariduse omandamise pooleli⁶.

3. Kõrgharidusasutuste kvaliteet. Seda on üldjuhul raske mõõta ja seega ka rahastamismehhanismidega siduda. Pakutava hariduse kvaliteet ja kõrghariduskraadi tajutav lisaväärtus tulevaste töövõimaluste jaoks mängivad võtmerolli kõrghariduse atraktiivsuse kindlaksmääramisel.

4. Tihedalt eelmise mõõtmega seotult põhjustab kõrghariduse **mittevastavus tööturu vajadustele** kolmanda taseme hariduse omandanute tööhõive madalat määra.

ELi tööalase konkurentsivõime sihttaseme⁷ abil seiratakse hariduse omandanute tööhõive määra liikmesriikide kaupa. See määr on üks kriteerium, mille abil hinnata, kui hästi pakutav kõrgharidus tööturu vajadustele vastab ja millise kvaliteediga see haridus on. Tööhõivemäära mõjutavad ka tööjõunõudluse lühiajalised kõikumised, mis tulenevad majandustsüklitest. Kõrghariduse kvaliteedi eraldi hindamiseks selle olulisust arvesse võtmata oleks vaja võrreldavaid andmeid kõrgkooli lõpetanute pädevuse kohta.

Tihedam koostöö tööandjatega ja ulatuslikum tagasiside kõrgkooli lõpetanutelt võiks aidata muuta akadeemilised õppekavad töökoha leidmise jaoks kasulikumaks ning paremini suunata üliõpilaste otsuseid enne õpinguid ning õpingute ajal. Kasulikuks peetakse ka õppimisviiside mitmekesistamist (näiteks osajaga õpe või kaugõpe) ning kutsekõrghariduse ja rakenduskõrghariduse edasiarendamist. Need võivad aidata muuta erialade pakkumise paindlikumaks ja kohandada seda paremini ettevõtjate ning praeguste ja tulevaste töötajate vajadustega.

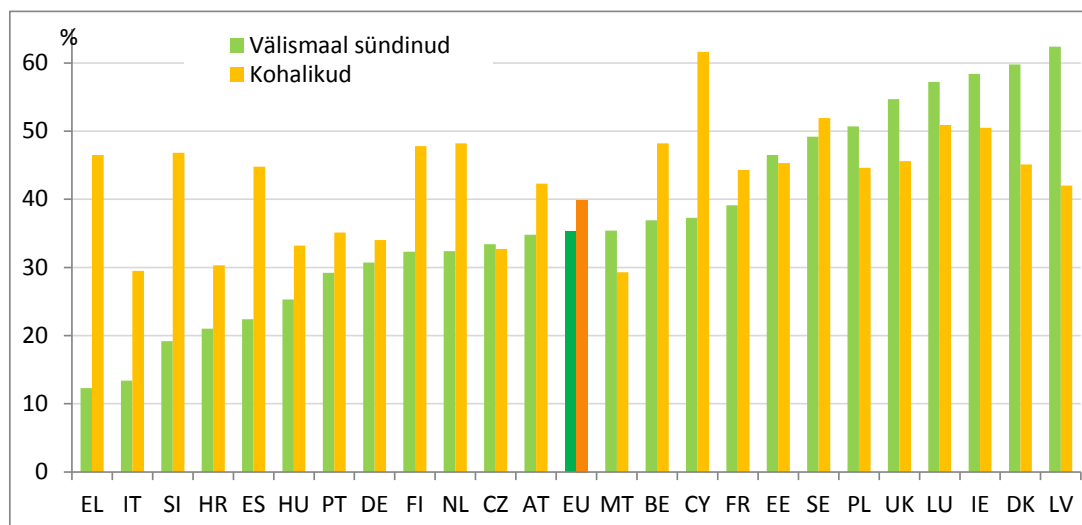
---

⁵ Rootsi puhul sisaldab koolist väljalangenute osakaalu näitaja üliõpilasi, kes registreeruvad üksikutele kursustele ega pruugi olla kunagi kavatsenud võtta kõiki kraadi omandamiseks vajalikke kursusi (Rootsis hinnanguliselt 40 %).

⁶ Hariduse ja koolituse valdkonna aastaülevaade. Euroopa Komisjon / NESETi eksperdivõrgustik, 2013.

⁷ Kuni kolm aastat enne vaatlusaastat hariduse omandanud 20–34-aastaste isikute tööhõive määr (vt temaatilist teabelehte „Oskused tööturu jaoks“, kus arutatakse lisaks muid viise, kuidas parandada oskuste vastavusse viimist tööturu vajadustega, nt parema jälgimise ja prognoosimise abil).

Joonis 2 – Kolmanda taseme hariduse omandamine sünniriigiti

Allikas: Eurostat (LFS, tabel edat_lfs_9912). Märkus: andmed puuduvad Bulgaaria, Leedu, Rumeenia ja Slovakkia kohta.

3. POLIITILISTE VÄLJAKUTSETE LAHENDAMISE VÕIMALUSED

Arenenud riikides, nagu USAs, Kanadas, Jaapanis, Lõuna-Koreas ja Austraalias saavutatakse kolmanda taseme hariduse omandamises Euroopast paremaid tulemusi. Euroopa küllaltki madalad määrad võivad takistada konkurentsivõimet ja õõnestada Euroopa potentsiaali aruka majanduskasvu loomisel. Aastaks 2020 ja sealt edasi nõutakse enamiku vabade töökohtade puhul kõrgharidust⁸.

Kolmanda taseme hariduse omandamise määra tõstmiseks on eriti vajalikud järgmised meetmed.

1. Kõrghariduse omandanute üldise määra suurendamiseks on üldjuhul vaja vastuvõttu laiendada, et kaasata üliõpilasi ühiskonna kõigist rühmadest. See tähendab, et tuleb ligi meelitada rohkem ebasoodsa sotsiaal-majandusliku tausta või päritoluga, etnilistest rühmadest pärit või puuetega üliõpilasi. Alaesindatud rühmadele juurdepääsu laiendamine ei ole oluline mitte ainult sotsiaalse õigluse perspektiivist, vaid see on hädavajalik riikidele, kes on endiselt minemas eliit-kõrgharidussüsteemidelt

üle massikõrgharidusele, ja riikidele, keda ähvardab rahvastiku vähenemine.

Peamised meetmed **kõrghariduses osalemise suurendamiseks** on kõrvaldada rahalised takistused – valdkond, kus praegused poliitilised suundumused erinevad – ja muuta paindlikumaks kõrgharidusele juurdepääsu viise. Et ületada takistused kõrgharidusele juurdepääsu laiendamisel, on oluline tagada, et oleksid olemas tõhusad viisid, kuidas kutsehariduselt ja -õppelt kõrgharidusele üle minna. Varasemate mitteformaalsete õpingute raames omandatud teadmiste ulatuslikum tunnustamine on paljude liikmesriikide jaoks oluline meede – eelkõige, et julgustada täiskasvanud õppijaid kõrgharidust omandama.

Juurdepääsu laiendamise meetmed ei tohiks olla piiratud kõrgharidusega, vaid peaksid lisaks hõlmama hariduse varasemaid etappe. Seda seetõttu, et haavatavatesse rühmadesse kuuluvad õpilased ei omanda sageli isegi keskharidust⁹.

2. Üks peamisi meetmeid **lõpetanute määra suurendamiseks** ja kraadi omandamisele kuluva aja vähendamiseks on parandada suunamist

⁸ Vt Cedefopi oskuste prognoos.

⁹ Vt temaatilist teabelehte „Haridussüsteemist varakult lahkunud“.

ja nõustamist, et aidata üliõpilastel valida sobiv kursus (sisseastumiseelne nõustamine). See on iseäranis kasulik süsteemides, kus kõrgharidus on küllaltki vabalt kättesaadav. Veel üks põhimeede on pakkuda üliõpilastele õpingute käigus paremat tuge. Üldjoontes on vaja üliõpilasekesksemaid õppe käsitusi, kus töötajate ja üliõpilaste suhtarvud on mõistlikud ning kasutatakse arukalt IKT-tuge. Ka see, kui üliõpilastele töötatakse välja tugivahendid, võib aidata neil õpinguid lõpule viia.

3. Üliõpilastele selliste kõrghariduskursuste pakkumine, mille käigus omandatakse töömaailma jaoks vajalikud oskused, on kõrghariduse pikaajalise atraktiivsuse tagamise puhul oluline aspekt. Kõrgkooli lõpetanute tööalase konkurentsivõime parandamises võivad olulist rolli mängida erinevad meetmed:

- kõrgkooli lõpetanute tööhõive andmete kättesaadavamaks muutmise ja tööturul vajatavate oskuste prognooside suurem kasutamine (sh kõrgkooli lõpetanute edasise tööalase tegevuse seiramine);
- sidusrühmade suurem kaasamine kursuste väljatöötamisse ja hindamisse;
- tööpõhise praktika süstemaatilisem kasutamine ning
- õppekavade, sealhulgas valdkonnaüleste õppimisvõimaluste paindlikumaks muutmise.

Kõigis õppekavades tuleks lisaks erialateadmiste omandamisele ette näha valdkonnaüleste oskuste, näiteks probleemide lahendamise, suhtlemise ja meeskonnatöö arendamine. Liikmesriikides, kus kõrgkooli lõpetanute töötuse määr on kõrge, tuleb tööhõivele kasuks ka erinevatele erialadele sisseastuvate üliõpilaste tasakaalu ülevaatamine, et teha kindlaks ülejäägiga valdkonnad. Abiks on ka praeguste ja tulevaste üliõpilaste parem nõustamine.

4. POLIITILISE OLUKORRA VÕRDLEV HINDAMINE

Kuna liikmesriikidel on kõrghariduse omandamise valdkonnas erinevad

riiklikud süsteemid ja lähtepositsioonid, erinevad neis selle valdkonnaga seotud riiklike eesmärkide saavutamiseks seatud peamised prioriteedid oluliselt. Sellegipoolest on võimalik kategoriseerida üksikute liikmesriikide prioriteete vastavalt eespool välja toodud peamistele poliitikamõõtmetele.

1. Kõrgharidusele juurdepääsu laiendamine. 12 liikmesriigil on mingil kujul olemas sotsiaalse mõõtmega tulemuspõhised rahastamismehhanismid, millega rahastatakse kõrgkoole, kui nad saavutavad sotsiaalsed eesmärgid teatud kindlaksmääratud tasemel. Tulemuspõhiseid rahastamismehhanisme kasutatakse kõige sagedamini puuetega või ebasoodsa sotsiaal-majandusliku taustaga üliõpilaste kõrghariduses osalemise toetamiseks.

Iirimaa kehtestas 2015. aastal kõrgharidusele võrdse juurdepääsu võimaldamise riikliku kava (National plan of equity of access to higher education). Sel on viis peamist eesmärki ja selles on paika pandud rohkem kui 30 meetet, millega saab aidata alaesindatud rühmadel kolmanda taseme haridusele juurde pääseda. Need rühmad sisaldavad ebasoodsas olukorras olevaid, vanemaealisi või puuetega üliõpilasi ja *travelleride* kogukondade liikmeid.

Tšehhi Vabariigis suurendati abivajavate üliõpilaste õppetoetusi ja loodi uusi kutsesuunitlusega programme kolmanda taseme haridust omandavate üliõpilaste sotsiaalse mitmekesisuse suurendamiseks. Rootsis algatati kõrghariduse juhtimist ja rahastamist käsitlev uuring, millega plaanitakse suurendada ebasoodsatest oludest pärit üliõpilaste osalemist kõrghariduses. Horvaatia kasutab ebasoodsatest oludest pärit õpilaste toetamiseks Euroopa Sotsiaalfondi (ESF).

2. Koolist väljalangenute määra ja kraadi omandamiseks kuluva aja vähendamine. Eesti muutis oma kõrghariduse rahastamise süsteemi, et soodustada õpingute nominaalajaga lõpetamist. Belgia Flaami piirkond toetab kõrghariduses alternatiivseid lähenemisi, näiteks lühiajalisi programme.

3. Kõrghariduse kvaliteedi parandamine ja selle tööturu jaoks asjakohasemaks muutmine.

Sloveenial on ambitsioonikas kava muuta kõrghariduse rahastamine tulemuspõhisemaks. Bulgaarias rakendatakse õpitulemustel põhinevat rahastamist ja keskendutakse teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatikaga seotud erialadel osalemise suurendamisele. Maltal on käivitatud mitmeid algatusi loodusteadustega seotud erialadel kõrgkooli lõpetanute arvu suurendamiseks.

Belgia Flaami kogukonnas on välja töötatud kõiki haridustasemeid hõlmav teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatikaga seotud erialade tegevuskava ning Belgia prantsuskeelses kogukonnas keskendutakse tööloppimise soodustamisele valdkondades, kus praegu on oskuste nappus või kus seda prognoositakse. Horvaatia annab teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika valdkonna õpilastele ESFi rahastatavaid stipendiume. Eesti lõi tööturu ja oskustega seotud vajaduste seire ja prognoosi süsteemi, mis hõlmab ka hariduse ja koolituse kavandamisel antavaid soovitusi.

Poolas on kasutusel riiklik süsteem kõrgkoolilõpetanute jälgimiseks, et saada parem ülevaade tööturu olukorrast. Rumeenia töötab praegu välja vahendit kõrgkoolilõpetanute tööturule lõimimise jälgimiseks. Hispaania hiljutise riikliku hariduspakti eesmärk on kohandada hariduspakkumisi paremini kohaliku tööstuse vajadustega, vaadata üle rahastamismudel ja edendada ülikoolide tipptaset. Küprosel, Portugalis, Slovakkias ja Rootsis on hiljuti võetud meetmeid kõrghariduse kvaliteedi tagamiseks.

Kuupäev: 6. 11. 2017

5. KASUTATUD KIRJANDUS

- Euroopa Komisjoni 2017. aasta hariduse ja koolituse valdkonna ülevaade, http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/et-monitor_et.
- Euroopa Komisjoni temaatiline teabeleht „Oskused tööturu jaoks” (Skills for the labour market) ja temaatiline teabeleht „Haridussüsteemist varakult lahkunud” (Early school leavers), https://ec.europa.eu/info/strategy/european-semester/thematic-factsheets/labour-markets-and-skills_et.
- NESSE (2012), “Mind the Gap — education inequality across EU regions”, <http://www.nesse.fr/nesse/activities/reports/activities/reports/mind-the-gap-1>.
- NESET (2013), “Drop-out and Completion in Higher Education in Europe among students from under-represented groups”, <http://www.nesetweb.eu/sites/default/files/HE%20Drop%20out%20AR%20Final.pdf>.

6. KASULIKUD ALLIKAD

- Euroopa Komisjoni kõrghariduspoliitika: http://ec.europa.eu/education/policy/higher-education_et.
- Euroopa haridusökonoomika ekspertide võrk (EENEE): <http://www.eenee.de/eeneeHome/EENEE.html>.
- Hariduse ja koolituse sotsiaalsete aspektidega tegelev eksperdivõrgustik (NESET: <http://nesetweb.eu/en/>); selle eelkäija NESSE avaldas mitmeid kasulikke aruandeid, sealhulgas: “Mind the Gap — education inequality across EU regions”, 2012.
- Cedefopi oskuste prognoos, <http://www.cedefop.europa.eu/EN/about-cedefop/projects/forecasting-skill-demand-and-supply/skills-forecasts.aspx>.

LISA

Tabel 1 – Kolmanda taseme hariduse omandamine (kokku)

	2000	2006	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Eesmärk
EL 28	22,4 ^{EL27}	29,0	33,8	34,8	36,0	37,1	37,9	38,7	39,1	40
Belgia	35,2	41,4	44,4	42,6	43,9	42,7	43,8	42,7	45,6	47
Bulgaaria	19,5	25,3	28,0	27,3	26,9	29,4	30,9	32,1	33,8	36
Tšehhi Vabariik	13,7	13,1	20,4	23,7	25,6	26,7	28,2	30,1	32,8	32
Taani	32,1	43,0	41,2	41,2	43,0	43,4	44,9	47,6	47,7	40
Saksamaa	25,7	25,8	29,7	30,6	31,8	32,9	31,4	32,3	33,2	42
Eesti	30,8	32,5	40,2	40,2	39,5	42,5	43,2	45,3	45,4	40
Iirimaa	27,5	41,3	50,1	49,7	51,1	52,6	52,2	52,3	52,9	60
Kreeka	25,4	26,9	28,6	29,1	31,2	34,9	37,2	40,4	42,7	32
Hispaania	29,2	39,4	42,0	41,9	41,5	42,3	42,3	40,9	40,1	44
Prantsusmaa	27,4	39,7	43,2	43,1	43,3	44,0	43,7	45,0	43,6	50
Horvaatia	:	16,7	24,5	23,9	23,1	25,6	32,1	30,8	29,3	35
Itaalia	11,6	17,6	19,9	20,4	21,9	22,5	23,9	25,3	26,2	26
Küpros	31,1	46,1	45,3	46,2	49,9	47,8	52,5	54,5	53,4	46
Läti	18,6	19,3	32,6	35,9	37,2	40,7	39,9	41,3	42,8	34
Leedu	42,6	39,4	43,8	45,7	48,6	51,3	53,3	57,6	58,7	48,7
Luksemburg	21,2	35,5	46,1	48,2	49,6	52,5	52,7	52,3	54,6	66
Ungari	14,8	19,4	26,1	28,2	29,8	32,3	34,1	34,3	33,0	30,3
Malta	7,4 ^u	20,7	22,1	23,4	24,9	26,0	26,5	27,8	29,9	33
Madalmaad	26,5	35,8	41,4	41,2	42,2	43,2	44,8	46,3	45,7	40
Austria	:	21,1	23,4	23,6	26,1	27,1	40,0	38,7	40,1	38
Poola	12,5	24,7	34,8	36,5	39,1	40,5	42,1	43,4	44,6	45
Portugal	11,3	18,3	24,0	26,7	27,8	30,0	31,3	31,9	34,6	40
Rumeenia	8,9	12,4	18,3	20,3	21,7	22,9	25,0	25,6	25,6	26,7
Sloveenia	18,5	28,1	34,8	37,9	39,2	40,1	41,0	43,4	44,2	40
Slovakkia	10,6	14,4	22,1	23,2	23,7	26,9	26,9	28,4	31,5	40
Soome	40,3	46,2	45,7	46,0	45,8	45,1	45,3	45,5	46,1	42
Rootsi	31,8	39,5	45,3	46,8	47,9	48,3	49,9	50,2	51,0	40
Ühendkuningriik	29,0	36,4	43,1	45,5	46,9	47,4	47,7	47,9	48,2	:

Allikas: Eurostat (LFS, tabel [t2020_41]).

Märkus: Saksamaa riiklik eesmärk sisaldab kutsekeskharidust või kutseõpet keskhariduse baasil (ISCED 4. tase), mida ei kajastata aga 2000.–2016. aasta andmeveergudes. Prantsusmaa ja Soome määratlevad riiklikku eesmärki veidi erinevalt.

Tabel 2 – Kolmanda taseme hariduse omandamine sugupoolte kaupa

	Mehed				Naised				Sugudevaheline lõhe 2016		Naiste osakaal (%)
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	Absoluutne (N-M)	Suhteline (% N-M)	
EL 28	32,8	33,6	34,0	34,4	41,4	42,3	43,4	43,9	9,5	24,3	55,9
Belgia	36,2	37,4	36,7	40,4	49,3	50,2	48,7	50,7	10,3	22,6	55,7
Bulgaaria	21,8	23,4	24,8	27,2	37,6	39,0	39,9	41,0	13,8	40,8	58,3
Tšehhi Vabariik	24,0	24,2	24,7	27,2	29,6	32,5	35,9	38,7	11,5	35,1	57,2
Taani	35,2	39,4	39,6	41,0	51,8	50,5	55,9	54,6	13,6	28,5	56,3
Saksamaa	32,2	32,0	32,2	33,4	33,7	30,8	32,4	33,0	-0,4	-1,2	48,8
Eesti	31,8	32,8	34,5	38,8	53,7	54,2	56,7	52,4	13,6	30,0	55,8
Iirimaa	45,9	45,1	45,1	46,6	58,7	58,6	58,6	58,5	11,9	22,5	58,4
Kreeka	30,8	32,9	35,3	36,2	39,0	41,6	45,5	48,8	12,6	29,5	58,7
Hispaania	37,1	36,8	34,8	33,5	47,5	47,8	47,1	46,6	13,1	32,7	58,5
Prantsusmaa	39,4	39,2	40,3	38,1	48,4	47,9	49,6	48,8	10,7	24,5	57,5
Horvaatia	21,7	25,6	23,7	22,2	29,7	38,9	38,1	36,7	14,5	49,5	61,6
Itaalia	17,7	18,8	20,0	19,9	27,3	29,1	30,8	32,5	12,6	48,1	61,8
Küpros	41,6	46,0	46,7	43,9	53,4	58,2	61,6	62,1	18,2	34,1	60,7
Läti	28,3	27,8	26,8	30,1	53,1	52,3	56,5	56,1	26,0	60,7	64,2
Leedu	41,9	44,0	47,2	48,1	60,8	62,7	68,4	68,8	20,7	35,3	60,1
Luksemburg	49,2	49,8	46,8	52,7	55,6	55,4	57,7	56,5	3,8	7,0	50,9
Ungari	26,8	28,0	27,6	26,4	37,8	40,3	41,0	39,6	13,2	40,0	59,4
Malta	22,7	22,8	23,6	27,4	29,5	30,5	32,2	32,5	5,1	17,1	52,6
Madalmaad	40,1	41,6	43,0	41,7	46,4	48,0	49,6	49,7	8,0	17,5	54,3
Austria	26,4	38,3	37,5	38,3	27,8	41,6	40,0	42,0	3,7	9,2	51,9
Poola	32,9	34,2	35,1	35,6	48,4	50,2	52,0	53,9	18,3	41,0	59,2
Portugal	24,0	23,2	23,3	27,3	35,7	38,9	40,1	41,6	14,3	41,3	61,6
Rumeenia	21,6	22,9	24,2	23,9	24,2	27,2	27,2	27,4	3,5	13,7	51,9
Sloveenia	31,1	30,0	32,0	33,6	49,6	53,6	56,4	55,3	21,7	49,1	61,3
Slovakkia	22,3	22,5	22,8	24,0	31,8	31,5	34,4	39,4	15,4	48,9	60,9
Soome	37,6	38,2	38,1	38,4	52,9	52,6	53,4	54,4	16,0	34,7	57,0
Rootsi	41,8	42,4	43,2	43,4	55,2	57,9	57,7	59,2	15,8	31,0	56,3
Ühendkuningriik	44,4	44,3	44,5	46,0	50,4	51,1	51,1	50,3	4,3	8,9	52,7

Allikas: Eurostat (LFS, tabelid [t2020_41] ja [lfsa_pgaed]).

Märkus: absoluutne sugudevaheline lõhe = naiste kolmanda taseme hariduse omandamise määr – meeste kolmanda taseme hariduse omandamise määr; suhteline sugudevaheline lõhe = absoluutne sugudevaheline lõhe / kolmanda taseme hariduse omandamise kogumäär * 100; naiste osakaal (%) = naissoost kolmanda taseme hariduse omandanud vanuses 30–34 / kõik kolmanda taseme hariduse omandanud vanuses 30–34 (%).

Tabel 3 – Kolmanda taseme hariduse omandamine sünniriigiti

	2010			2016			Kohalike ja välismaal sündinute vaheline lõhe
	Kokku	Välismaal sündinud	Kohalikud	Kokku	Välismaal sündinud	Kohalikud	
EL 28	33,8	28,3	34,7	39,1	35,3	39,9	-4,6
Belgia	44,4	36,3	46,5	45,6	36,9	48,2	-11,3
Bulgaaria	28,0	:	27,9	33,8	:	33,7	:
Tšehhi Vabariik	20,4	31,1	20,1	32,8	33,4	32,7	0,7
Taani	41,2	28,5	42,7	47,7	59,8	45,1	14,7
Saksamaa	29,7	23,9	31,2	33,2	30,8	34,1	-3,3
Eesti	40,2	56,6	39,5	45,4	46,5	45,3	1,2
Iirimaa	50,1	55,1	48,5	52,9	58,4	50,5	7,9
Kreeka	28,6	11,5	31,7	42,7	12,3	46,5	-34,2
Hispaania	42,0	24,4	47,4	40,1	22,4	44,8	-22,4
Prantsusmaa	43,2	32,1	44,9	43,6	39,1	44,3	-5,2
Horvaatia	24,5	14,9	25,3	29,3	20,5	30,2	-9,7
Itaalia	19,9	12,7	21,3	26,2	13,4	29,5	-16,1
Küpros	45,3	36,2	50,9	53,4	37,1	61,7	-24,6
Läti	32,6	:	32,8	42,8	62,4	42,0	20,4
Leedu	43,8	:	43,6	58,7	:	58,2	:
Luksemburg	46,1	51,2	39,5	54,6	57,2	50,9	6,3
Ungari	26,1	46,8	25,7	33,0	25,3	33,2	-7,9
Malta	22,1	28,9	21,8	29,9	35,6	29,3	6,3
Madalmaad	41,4	34,2	42,8	45,7	32,4	48,2	-15,8
Austria	23,4	24,2	23,1	40,1	34,8	42,3	-7,5
Poola	34,8	:	34,8	44,6	50,7	44,6	6,1
Portugal	24,0	19,9	24,7	34,6	29,2	35,1	-5,9
Rumeenia	18,3	:	18,3	25,6	:	25,6	:
Sloveenia	34,8	13,8	36,2	44,2	19,2	46,8	-27,6
Slovakkia	22,1	:	22	31,5	:	31,5	:
Soome	45,7	24,7	47,2	46,1	32,3	47,8	-15,5
Rootsi	45,3	43,2	45,9	51,0	49,2	51,9	-2,7
Ühendkuningriik	43,1	42,4	43,3	48,2	54,7	45,6	9,1

Allikas: Eurostat (LFS, tabel [edat_ifs_9912]).